

PREDPOKLADY VYUŽÍVANIA ZVLÁŠTNYCH OBCHODNÝCH OPERÁCIÍ PRI ZVYŠOVANÍ VÝVOZU ZO SR, S DÔRAZOM NA MOŽNOSTI ZNIŽOVANIA RIZIKA VÝVOZU DO KRAJÍN BÝVALÉHO SOVIETSKEHO ZVÄZU

Osobitné druhy zahraničnoobchodných operácií

- predstavujú kombináciu vývozu a dovozu v rámci jedného obchodného prípadu. Môžu ho taktiež uzatvárať na základe viacerých na seba naväzujúcich zmlúv. V praxi sa vyskytujú v rozličných formách a často sa jednotlivé formy kombinujú.

Tieto operácie pomáhajú riešiť rôzne prekážky obchodovania, ako nedostatok likvidity kupujúcich, nedostatok prostriedkov na financovanie obchodu a výroby niektorých výrobkov, schodky v platobnej bilancii, nedostatok devíz atď.

Osobitné druhy zahraničnoobch. Operácií majú silný makroekonomický vplyv, môžu sa používať napr. na znižovanie schodku obchodnej bilancie, získavanie dodatočných zdrojov na financovanie vývozu alebo dovozu.

DELENIE:

- výmenné obchody
- viazané obchody
- ostatné druhy operácií v ZO.

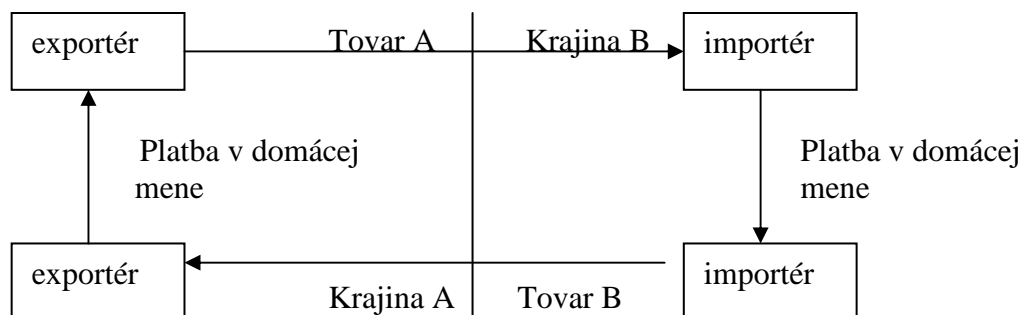
1. VÝMENNÉ OBCHODY

❖ KOMPENZÁCIE

- predstavujú najstaršiu formu výmenného obchodu
- ide o bezdevízovú výmenu tovaru za tovar
- naturálna výmena tovarov, ktorá sa realizuje na základe jedinej uzavretej zmluvy

Druhy kompenzácií:

- **Kompenzácia v sebe** – ide o kompenzáciu, v ktorej vývozca je zároveň aj dovozcom v oboch krajinách. Sú na nej zúčastnení dvaja partneri.

- **Kompenzácia trianglová** – zúčastňujú sa na nej vývozcovia aj dovozcovia z troch krajín, teda traja partneri. Využíva sa v prípadoch, keď obchodu bránia prísne devízové predpisy alebo keď je medzi dvoma krajinami nevyrovnaná obchodná bilancia. Uskutoční sa sprostredkovane tak, že záväzok vyrovná tretia krajina. Obchodníkov motivuje zisk z predaja a kúpy.

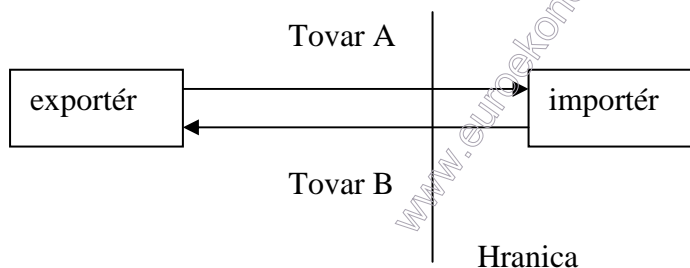
Rozdiel medzi kompenzáciou v sebe a kompenzáciou trianglovou je v tom, že export a nákup tovaru sa zúčtuje osobitne a tuzemský exportér môže svoju povinnosť nakúpiť tovar postúpiť na tretiu osobu. Hranice prekračuje len tovar.

- **Kompenzácia globálna** – na jednej alebo druhej strane sa zúčastňujú viacerí partneri. Kompnezuje ho ako celok, aby platby nemuseli smerovať do zahraničia.

❖ BARTER

Je to výmena tovaru za tovar medzi exportérom a importérom na základe jedinej zmluvy a na princípe hodnotovej špecifikácie vývozných a dovozných položiek. V rámci barteru sa neuskutočňuje peňažný tok.

Výhodou barteru je, že pomáha odstraňovať platobnú nevyrovnanosť importéra.

2. VIAZANÉ OBCHODY

a.) PROTINÁKUPY

- pri obchodovaní medzi krajinami ekonomicky vyspelými a rozvojovými
- podstata spočíva v tom, že dovozca je ochotný doviezť tovar pod podmienkou, že tento zahraničný partner pristúpi na záväzok odobrať určitý tovar od vývozcu a to do istej dohodnutej výšky z hodnoty kontraktu
- protinákup s neprirodzenou väzbou – taká forma, keď ide o ponúknutý tovar (protiobchod nemá žiadne súvislosti s náplňou činnosti partnera)

b.) RÁMCOVÉ OBCHODY

- predbežná dohoda niekoľkých subjektov o výmene určitého tovaru
- výhoda pre zúčastnené strany je v tom, že majú nejakú istotu, že obchod naozaj uzatvoria
- zvláštnosťou tohoto obchodu je, že jednotlivé zmluvy si dohodnú partneri priamo medzi sebou

c.) JUNKTIMOVÉ OBCHODY

- obchodná spojitosť určitého tovaru s dovozom iného tovaru, a to v rámci obchodnej alebo platobnej dohody

- využívajú sa najmä vtedy, keď jedna z partnerských krajín má vysoké pohľadávky voči partnerskej krajine, a preto sa snaží obmedziť vývoz a zvýšiť dovoz

d.) RECIPROČNÉ OBCHODY

- vývoz určitého tovaru je povolený len protiodberom iného druhu tovaru
- motívom je rozširovanie obchodu medzi krajinami nad rámec existujúcej dohody a kontingentných listín
- tieto obchody nevedú k pasívnej alebo aktívnej platobnej bilancii, viazané dovozné a vývozné operácie majú byť hodnotovo vyrovnané

e.) BUY-BACK

- podstata: pre odberateľa (hospodársky zaostalú krajinu) zabezpečuje strojové vybavenie, technológiu bez nároku na pohotovosť finančné zdroje
- výhodou pre dodávateľa strojov a zariadení je to, že súčasne so zmluvou o dodaní strojov uzatvára druhú zmluvu o odkúpení výrobkov vyrábaných na týchto strojoch. Takýmto spôsobom môže byť uhradená celá časť hodnoty dodávky

Formy:

- čistá jednorázová dohoda v kombinácii s kooperáciou
- v spolupráci na tretích trhoch – subkontraktačný.

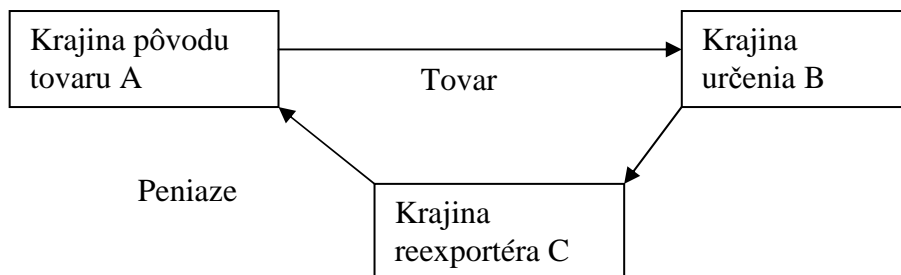
Dovozný buy-back sa realizuje spôsobom, že subjekt, ktorý nemá prostriedky na dovoz strojov zo zahraničia, chce ho splácať výrobkami.

f.) REEXPORT

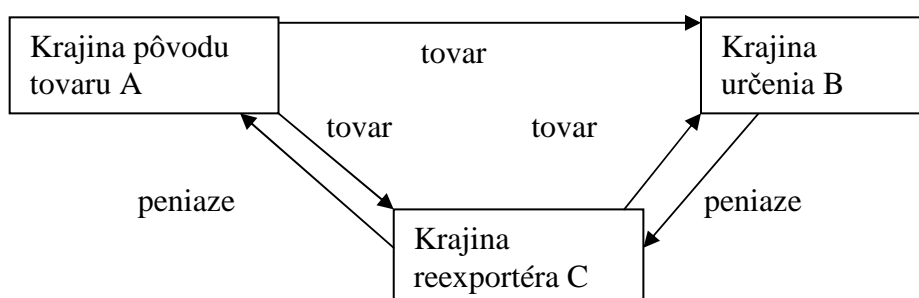
- nepriamy obchod, využíva sa najmä na prekonávanie obchodnopolitických prekážok v ZO, na získavanie nových odberateľov i trhov.
- Zúčastňujú sa na ňom subjekty troch krajín

Formy:

- **Priamy reexport** – ak sa tovar vyváža priamo z krajiny vývozcu do krajiny určenia bez toho, aby tovar prekročil hranice štátu reexportéra (napr. slov. subjekt nakúpi v Rakúsku a priamo vyvezie do Rumunska bez toho, aby tovar prekročil slov. hranice)

- **Nepriamy reexport** – keď sa tovar nakúpi v krajine vývozcu A, importuje sa do krajiny reexportéra B a odtiaľ sa exportuje do krajiny odberateľa C.

V praxi sa reexport vyskytuje“

- v oficiálnej (každý môže o tom vedieť a nevyskytujú sa závažnejšie prekážky brániace vývozu)
- skrytej podobe (realizujú sa pod inou hlavičkou, upravujú sa doklady, certifikáty, vývozca často môže dávať do zmluvy klauzulu o zákaze reexportu predávaného tovaru)

Reexport sa využíva na prekonávanie obchodnopolitických prekážok, napr. pri uplatňovaní diskriminácie ciel na tovar z určitej krajiny alebo kompenzovanie vlastných vývozných dodávok tovaru zo zahraničia.

3. OSTATNÉ DRUHY OPERÁCIÍ V ZO

a.) INŽINIERING

- rôzne konzultácie a poradenstvo v oblasti technologického rozvoja mikroekonomiky, organizácie a firiem
- vo vyspelých štátoch engineeringové firmy – hl. náplňou ich činnosti je vypracovanie verejných súťaží

b.) VÝROBNÉ PORADENSTVO

- predstavuje kapitálovú účasť na výrobe v zahraničí
- určité subjekty poskytnú úver na dlhý čas a sú ochotné odoberať produkciu ako platby za poskytnutú pôžičku
- úver môže byť poskytovaný vo forme dodávky strojového zariadenia, know-how, poskytovanie odborných služieb al. poskytovanie fin. prostriedkov

c.) ZUŠLACHŤOVACÍ STYK

- úprava určitého tovaru v zahraničí za odmenu
- aktívny ZS – keď náš subjekt prijme ako odmenu spracovanie suroviny pre zahraničného partnera
- pasívny ZS – keď slov. subjekt dohodne v zahraničí vykonať za odmenu určitú prácu

d.) SWITCHOVÉ OPERÁCIE

- ziskava sa pri nich určitý typ devíz
- podstata: za nevymeniteľnú menu sa získa vymeniteľná a to prostredníctvom niektorých obchodných operácií, napr. reexportu.

Poznáme:

- vývozné
- dovozné
- tovarové
- devízové
- aller-retour (na jednej operácii ziskava switcher klíringovú menu, v druhej operácii ju mení na tvrdú menu)

Switche sú vlastne istým druhom reexportu, pri ktorom nastáva premena devíz.

e.) SWAPOVÉ OPERÁCIE

- medzibanková operácia, v ktorej sa riešiť prechodný nedostatok určitého typu devíz. Banka kupuje s okamžitým dodaním voľnú devízu, ktorú potrebuje na uskutočnené úhrady do zahraničia za inú voľnú devízu, ktorú má v okamihu operácie v dostatočnom množstve. Ide o výmenu na istý čas, potom si tie isté devízy banky navzájom vrátia.
- zmyslom swapu je podpora obchodu v období existencie rôznych dovozných obmedzení

f.) DEBT EQUITY – SWAP

- zvláštna swapová operácia, pomocou ktorej sa mobilizuje štátny úver. Zahraničné banky predávajú svoje pohľadávky v konvertibilných menách tým firmám, ktoré zamýšľajú investovať v dlžníckej krajine.

g.) DEBLOKÁCIE

- ide o odpredaj alebo inú formu likvidácie našich pohľadávok v zahraničí (prostriedky z rozvojových štátov i z bývalého ZSSR, ktoré vznikli našim vývozom)
- deblokácie sa realizovali formou reexportov barterových obchodov atď.

POZRI LICENCIE A KNOW-HOW A FRANCHISING- neviem či je to potrebné k tejto otázke!!!!!!

www.euroekonom.sk